

Załącznik
do Uchwały nr
Rady Miejskiej w Świdnicy
z dnia

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

W GMINIE MIASTO ŚWIDNICA

NA LATA 2021-2023

Opracowanie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

I. Wprowadzenie

Prawidłowo funkcjonująca rodzina stanowi wsparcie dla wychowujących się w niej dzieci, dba o ich rozwój emocjonalny i społeczny, właściwie rozpoznaje i zaspokaja ich potrzeby. Stanowi źródło bezpieczeństwa dla wychowujących się w niej dzieci i kształtuje osobowość młodego człowieka. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 i 71 gwarantuje rodzinie szczególną ochronę i opiekę Rzeczypospolitej Polskiej stanowiąc, że jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Gdy w rodzinie pojawia się kryzys, w szczególności, gdy jego przyczyną są uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność oraz niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, dochodzi do zaburzenia podstawowej roli rodziny, jaką jest wychowywanie dziecka. Narastanie konfliktów i rozpad rodziny powodują zanikanie poczucia bezpieczeństwa u dzieci, przyczyniają się do wzrostu negatywnych zjawisk. Długotrwały kryzys może prowadzić do całkowitego zerwania więzi i umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. By przywrócić rodzinie możliwość wypełniania jej podstawowych ról należy podjąć pracę z rodziną, w różnorodnych formach, wykorzystując zaangażowanie członków rodziny oraz przedstawicieli różnych służb.

Lokalne samorządy odpowiadają za stworzenie oraz funkcjonowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, sprawowania pieczy zastępczej i pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zasady postępowania adopcyjnego oraz finansowania zadań w powyższym zakresie. Zgodnie z preambułą, ustawa została przyjęta *dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.*

W Świdnicy działania w ramach lokalnego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych określa Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2023. Przewiduje on tworzenie optymalnych warunków do poprawy jakości funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez podjęcie działań profilaktycznych, działań obejmujących diagnozę, pomoc terapeutyczną, wychowawczą i socjalną oraz działań wspierających i wzmacniających rodzinę biologiczną. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu pracy środowiskowej. Ważne, aby zmiana sytuacji rodziny odbywała się w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy, zaufania i przy aprobacie ze strony rodziny, z wykorzystaniem zasobów rodziny oraz środowiska lokalnego. Oznacza to, że wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym zaangażowaniem. Priorytetem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Podstawowym założeniem Programu jest budowanie skutecznego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji. Zakłada on zaangażowanie różnych instytucji w działania na rzecz świdnickich rodzin, mając na uwadze to, że podejście interdyscyplinarne w pracy z rodziną zwiększa szansę na skuteczność prowadzonej pracy. Oddziaływanie na rodzinę przedstawicieli różnych służb, posiadających inne kompetencje i umiejętności, zwiększa szansę na zmianę sposobu funkcjonowania rodziny, podniesienie jej umiejętności w zakresie

opieki nad dzieckiem i zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa. Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

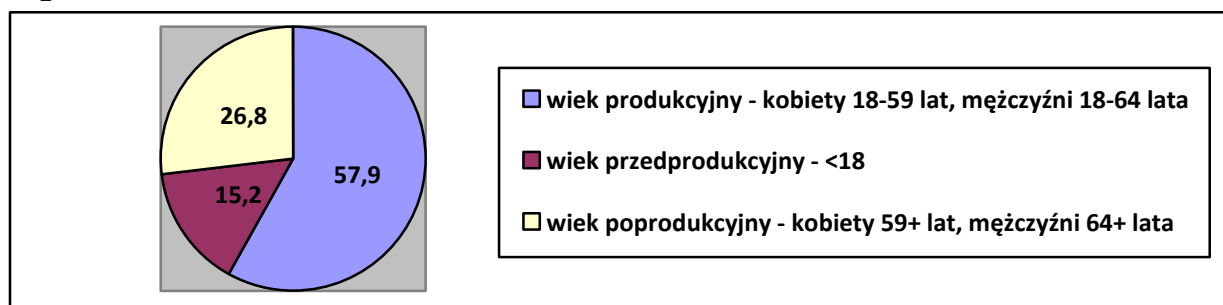
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025.

II. Diagnoza sytuacji rodzin

Diagnoza do Programu została oparta na analizie informacji pozyskanych od podmiotów realizujących zadania wynikające z Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica, zawartych w rocznych sprawozdaniach z realizacji Programu w latach 2016-2019 oraz na podstawie danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2019 r. Gmina Miasto Świdnica liczyła 56.803 mieszkańców z czego 52,8% stanowiły kobiety, a 47,2% mężczyźni. Liczba mieszkańców Miasta systematycznie maleje: na koniec 2018 r. wynosiła 57.310 osób, 2017 r. – 57.671 osób, 2016 r. – 57.959 osób. Odnotowuje się ujemny przyrost naturalny (-315 na koniec 2019 r.) i ujemne saldo migracji (-235 na koniec 2019 r.).

Wykres nr 1. Odsetek mieszkańców Świdnicy w grupach wiekowych, wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu

W 2019 r. około 3,6% ogólnej liczby mieszkańców Świdnicy objętych było wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we wszystkich formach. W poszczególnych latach liczba ta systematycznie malała (2018 r. – 3,7%, 2017 r. – 4,1%, 2016 r. – 4,7%).

Tabela nr 1. Rodziny korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

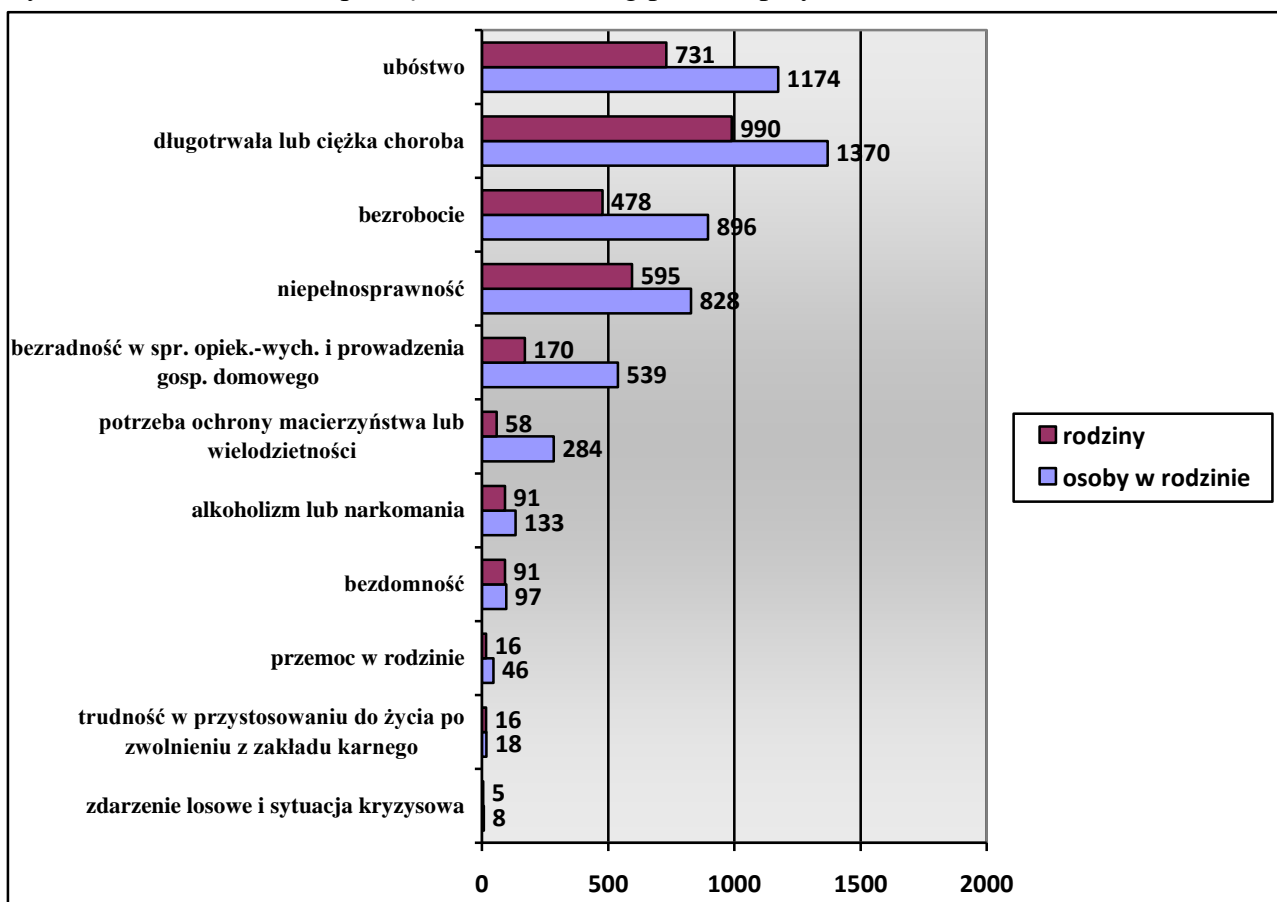
rodziny	2016	2017	2018	2019
rodziny korzystające z pomocy MOPS we wszystkich formach, w tym	1.607	1.497	1.389	1.330
liczba osób w rodzinach	2.733	2.385	2.106	2.068
rodziny korzystające z pomocy finansowej MOPS, w tym:	1.326	1.163	1.049	985
liczba osób w rodzinach	2.297	1.864	1.621	1.585
liczba rodzin z dziećmi do ukończenia 17 r.ż.	448	386	377	371

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Średnio około 27% spośród rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we wszystkich formach stanowią rodziny z dziećmi do ukończenia 17. roku życia. Świdnickie rodziny objęte są systemową diagnozą oraz badane są ich możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych. Dla każdej rodziny indywidualnie dostosowywane są też formy pomocy.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej warunkuje trudna sytuacja życiowa oraz posiadane dochody, nie przekraczające kryterium dochodowego, które wynosiło od dnia 1 października 2018 r. dla osoby w rodzinie 528 zł. Kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej podlegają weryfikacji co 3 lata. Przyznanie pomocy następuje w formie decyzji administracyjnej, wydawanej na wniosek klienta, w oparciu o przeprowadzony przez pracownika socjalnego rodzinny wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania osoby oczekującej pomocy. Największą grupę odbiorców świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej stanowią rodziny, w których ubóstwo jest wynikiem sytuacji zdrowotnej członków rodziny. W 2019 r. długotrwała lub ciężka choroba stanowiły powód przyznania pomocy w 74,4% rodzin korzystających z pomocy we wszystkich formach i niepełnosprawność w 44,7% rodzin. Kolejną wiodącą przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było bezrobocie towarzyszące ubóstwu. Stanowiło ono powód przyznania pomocy w 35,9% rodzin korzystających z pomocy we wszystkich formach. Taka struktura świadczeń utrzymuje się w Świdnicy od wielu lat.

Wykres nr 2. Świadczenia pieniężne w 2019 r. wg powodu przyznania

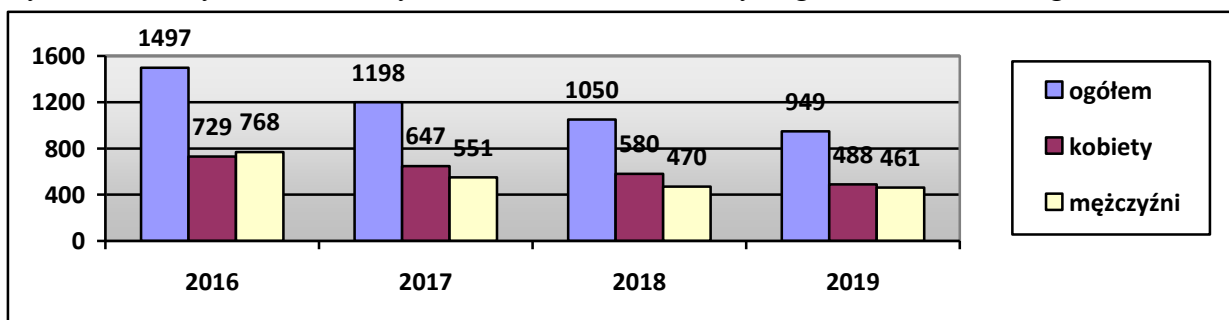

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy

Bezrobocie rejestrowane w Świdnicy wynosiło w 2019 r. 4,6% (5,1% wśród kobiet i 4,2% wśród mężczyzn). Jest to wartość porównywalna do stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa dolnośląskiego – 4,6% oraz mniejsza od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski – 5,2%. Liczba bezrobotnych mieszkańców Świdnicy zarejestrowanych w Powiatowym

Urządzie Pracy w Świdnicy ulega systematycznemu zmniejszeniu. Na koniec grudnia 2019 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świdnicy zarejestrowanych było 949 osób – 2,9% mieszkańców Świdnicy w wieku produkcyjnym i odpowiednio na koniec 2018 r. 1.050 osób – 3,1%, na koniec 2017 r. 1.198 osób – 3,5% oraz na koniec 2016 r. 1.497 osób – 4,3%.

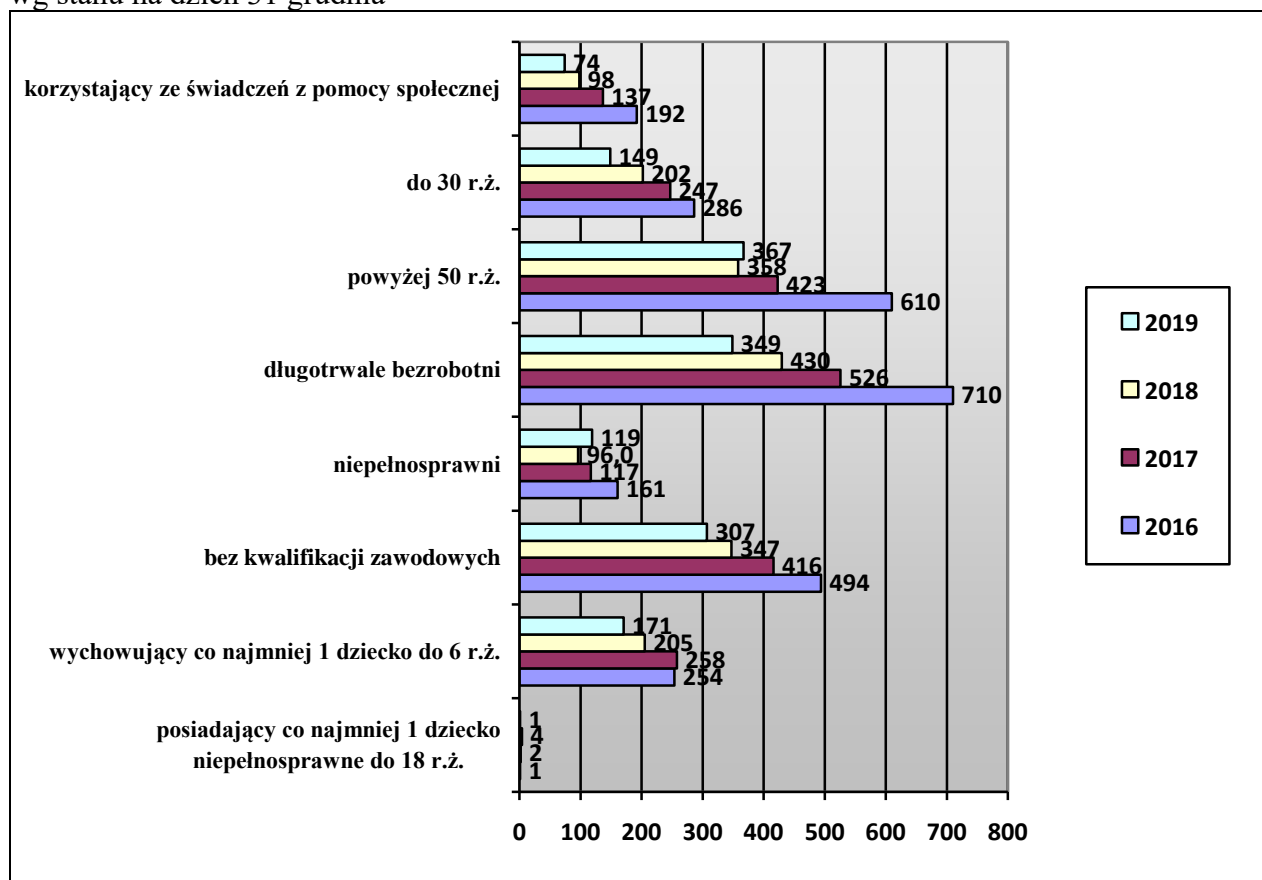
Wykres nr 3. Wykaz bezrobotnych mieszkańców Świdnicy, wg stanu na dzień 31 grudnia

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy

Bezrobotni mieszkańcy Miasta Świdnicy stanowią około 30% osób bezrobotnych z powiatu świdnickiego, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świdnicy. Na ekonomiczną i społeczną sferę życia rodzin ma wpływ szczególnie bezrobocie długookresowe. Pozostawanie w bezrobociu przez dłuższy czas zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie.

Wykres nr 4. Bezrobotni mieszkańcy Świdnicy, będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wg stanu na dzień 31 grudnia

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy, w latach 2016-2019 kobiety przeważały w grupach osób bezrobotnych ze Świdnicy, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy:

- ✓ posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia (0,2% ogółu osób bezrobotnych), gdzie stanowiły 100%;
- ✓ wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6. roku życia (19% ogółu osób bezrobotnych), gdzie stanowiły średnio 86,4%;
- ✓ do 30. roku życia (18,7% ogółu osób bezrobotnych), gdzie stanowiły średnio około 70,5%;
- ✓ bez kwalifikacji zawodowych (33,3% ogółu osób bezrobotnych), gdzie stanowiły średnio około 58,8%;
- ✓ zarejestrowanych co najmniej 12 miesięcy (42,3% ogółu osób bezrobotnych), gdzie stanowiły średnio 50,5%.

W pozostałych grupach osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy przeważali mężczyźni:

- ✓ powyżej 50. roku życia (37,2% osób bezrobotnych), gdzie stanowili średnio 67%;
- ✓ niepełnosprawni (10,6% osób bezrobotnych), gdzie stanowili średnio około 64%;
- ✓ korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej (10,3% osób bezrobotnych), gdzie stanowili średnio 55,5%.

Osobom bezrobotnym, zagrożonym wykluczeniem społecznym, Powiatowy Urząd Pracy oferuje alternatywne formy aktywizacji zawodowej i instrumenty rynku pracy, w tym adresowane do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W 2019 r.:

- ✓ 10 rodziców korzystało z refundacji kosztów opieki nad dzieckiem do lat 6 w placówce niepublicznej, w celu umożliwienia utrzymania się lub powrotu na rynek pracy;
- ✓ z bonu na zasiedlenie dla osób do 30. roku życia skorzystało 5 osób;
- ✓ z bonu zatrudnieniowego dla osób do 30. roku życia skorzystało 6 osób;
- ✓ 24 osoby wzięły udział w szkoleniach przygotowujących do powrotu na rynek pracy;
- ✓ 114 osób uczestniczyło w projekcie Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie świdnickim (IV), współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Społecznego;
- ✓ 87 osób wzięło udział w projekcie Aktywizacja osób w wieku od 30. roku życia pozostających bez zatrudnienia w powiecie świdnickim;
- ✓ zrefundowano wynagrodzenia 2 osobom, które ukończyły 50 lat;
- ✓ 24 podmioty otrzymały refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy ze środków Funduszu Pracy, Unii Europejskiej i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W ogólnej liczbie rodzin będących pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2019 r., rodziny z dziećmi niewydolne wychowawczo, będące w kryzysie, które korzystały ze wsparcia finansowego z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, stanowiły 23,1% (228 rodzin). Liczba tych rodzin jest mniejsza niż w latach poprzednich: 2018 r. – 16% (260 rodzin), 2017 r. – 27,8% (323 rodziny), 2016 r. – 30,4% (403 rodziny).

Jeżeli z analizy sytuacji rodziny wynika taka konieczność, kierownik ośrodka pomocy społecznej zobowiązany jest przydzielić rodzinie asystenta rodziny, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent rodziny to specjalista, którego zadaniem jest codzienne towarzyszenie rodzinie niepotrafiącej samodzielnie pokonać różnych trudności życiowych. Pracownik socjalny przeprowadzając rodzinny wywiad środowiskowy i stwierdzając, że w rodzinie występuje problem opiekuńczo-wychowawczy lub uzyskując informację, że w określonej rodzinie taki problem występuje, wnioskuje o wsparcie rodziny poprzez przydzielenie asystenta, bez względu na dochód rodziny. Rodzina musi wyrazić zgodę na takie wsparcie i współpracować. Asystent pracuje również z rodziną, w której dzieci zostały zabezpieczone w pieczy zastępczej. Jego praca skupia się wówczas na tym, aby wspomóc

rodzinę w stworzeniu przez nią warunków pozwalających na powrót dzieci do domu rodzinnego. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerzyła obszar działań asystenta rodziny, przypisując mu funkcję koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz rodzin, które oczekują lub, w których urodziło się dziecko niepełnosprawne. Wsparcie asystenta rodziny polega wówczas przede wszystkim na udzieleniu informacji o dostępnych formach wsparcia, reprezentowaniu kobiety przed instytucjami i urzędami oraz wsparciu w realizacji codziennych obowiązków i przezwyciężaniu problemów wychowawczych. W przypadku zaistnienia okoliczności wskazanych w ustawie „Za życiem” należy wystąpić z wnioskiem do Ośrodka. Nie jest stosowana w tym przypadku procedura przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Tabela nr 2. Rodziny objęte pracą asystenta rodziny

zakres działań	2016	2017	2018	2019
rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny, w tym:	82	94	106	101
asystentury zlecone w danym roku	18	31	30	25
rodziny zobowiązane do pracy z asystentem przez sąd	42	46	51	46
liczba dzieci w rodzinach	180	160	187	157
rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem”, w tym:	-	-	1	1
liczba dzieci w rodzinach	-	-	2	2
rodziny, które zakończyły pracę z asystentem rodziny, w tym:	17	18	31	31
ze względu na zrealizowanie planu pracy	14	7	17	9
ze względu na brak współpracy z asystentem	1	5	14	16
ze względu na zmianę metody pracy	2	-	-	-
ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	-	6	-	5
ze względu na osiągnięcie pełnoletniości przez dziecko	-	-	-	1
dzieci z rodzin objętych asystenturą przebywające w pieczy zastępczej, w tym:	20	25	31	41
dzieci, które trafiły do pieczy w danym roku	11	10	7	15
dzieci, które wróciły do domu rodzinnego	4	1	4	5
średni czas pracy asystenta z rodziną, w miesiącach	30	28	54	33

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Do końca 2018 r. obserwowany był systematyczny wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym również zobowiązanych do pracy z asystentem przez sąd. W 2019 r. w obu wskaźnikach nastąpił spadek liczby rodzin. Obserwowany jest natomiast stały wzrost liczby dzieci z rodzin objętych asystenturą przebywających w pieczy zastępczej oraz spadek do 2018 r. i ponad 114% wzrost w 2019 r. liczby dzieci, które trafiły do pieczy w danym

roku. Wzrasta też liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę z powodu braku współpracy ze strony rodziny.

Rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze, przede wszystkim uwikłane w problemy uzależnień i przemocy domowej, objęte są poradnictwem rodzinnym. Realizuje je w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej terapeuta rodzinny, w formie wstępnej diagnozy sytuacji i potrzeb rodziny, wspierania w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz ukierunkowywania w dalszej pracy z psychologiem lub/i innym specjalistą. Poradnictwo udzielane jest w oparciu o program wspierający rodzinę w jej funkcjonowaniu, opracowany przez terapeutę rodzinnego, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny. W 2019 r. zrealizowano 450 godzin konsultacji, w tym udzielono:

- 341 konsultacji osobom dorosłym,
- 109 konsultacji dzieciom,
- 278 porad osobom dorosłym korzystającym ze wsparcia, poradnictwa lub terapii rodzinnej, w tym 23 osobom niepełnosprawnym,
- 70 porad osobom dorosłym korzystającym z innych oddziaływań terapeutycznych, w tym 8 osobom niepełnosprawnym,
- 111 porad dzieciom korzystającym ze wsparcia, poradnictwa lub terapii rodzinnej, w tym 19 dzieciom niepełnosprawnym.

W celu wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego, prowadzącej zajęcia w godzinach popołudniowych. Podstawowym zadaniem placówki jest współudział w procesie wychowywania dziecka. Dzieci są pod opieką wychowawcy, socjoterapeuty i innych specjalistów, którzy zapewniają podopiecznym wsparcie w pokonywaniu trudności szkolnych, w kryzysach rówieśniczych i osobistych, organizują czas wolny, promując zajęcia sportowe i twórcze o różnym charakterze. Placówki zapewniają również posiłek. Pobyty i udział dziecka w zajęciach jest bezpłatny:

- ✓ w 2016 r. realizację zadania powierzono w trybie otwartych konkursów ofert 4 organizacjom pozarządowym: Caritas Diecezji Świdnickiej, Stowarzyszeniu Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce”, Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”, Fundacji Ziemi Świdnickiej „SKSK”, zapewniającym łącznie opiekę 195 dzieciom i młodzieży, w ramach 5 placówek. Dodatkowo w kwietniu 2016 r. uruchomiona została placówka wsparcia dziennego dla Osiedla Zawiszów, funkcjonująca w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, z przeznaczeniem dla 15 uczestników. W ciągu 2016 r. wsparciem placówek objętych było łącznie 239 dzieci i młodzieży;
- ✓ w 2017 r. organizacje pozarządowe realizowały zadanie dla 180 uczestników, w ramach 4 placówek oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dla 15 uczestników. Z zajęć w placówkach wsparcia dziennego w 2017 r. skorzystało łącznie 238 dzieci i młodzieży;
- ✓ w 2018 r. zadanie realizowały 3 organizacje pozarządowe (z wyłączeniem Fundacji Ziemi Świdnickiej „SKSK”) dla 150 uczestników oraz 2 placówki funkcjonujące w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy, dla 45 uczestników. Z zajęć w placówkach w 2018 r. skorzystało łącznie 200 dzieci i młodzieży;
- ✓ w 2019 r. zadanie realizowały 3 organizacje pozarządowe, w ramach 3 placówek, z przeznaczeniem dla 150 uczestników. Z uwagi na zmniejszającą się liczbę dzieci w placówkach wsparcia dziennego prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz pozostawianiem wolnych miejsc w placówkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe zawieszono działalność placówek prowadzonych przez Ośrodek. W 2019 r. z zajęć w placówkach skorzystało łącznie 156 dzieci i młodzieży.

W sytuacji, gdy rodzice nie są w stanie prawidłowo wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, Sąd może zdecydować o ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej nad dziećmi. Wówczas dzieci, decyzją sądu zostają umieszczone w pieczy zastępczej. Postanowienie sądu w tym zakresie wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, zapewniając dzieciom opiekę w pieczy zastępczej. Obowiązkiem gminy, właściwej ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy, jest zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Gmina ponosi odpłatność według następujących zasad:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2019 r. w pieczy zastępczej przebywało 117 dzieci ze Świdnicy, z czego 32 dzieci umieszczono w 2019 r., 11 dzieci powróciło z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych.

Tabela nr 3. Dzieci ze Świdnicy przebywające w pieczy zastępczej

piecza zastępcza	2016	2017	2018	2019
dzieci przebywające w pieczy zastępczej, w tym:	72	83	96	117
umieszczone w danym roku	23	32	35	32
dzieci przebywające w rodzinie zastępczej zawodowej, w tym:	4	21	2	14
umieszczone w danym roku	1	5	-	3
dzieci przebywające w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia opiekuńczego, w tym:	15	7	11	11
umieszczone w danym roku	7	5	8	4
dzieci przebywające w rodzinie zastępczej spokrewnionej, w tym:	12	16	21	32
umieszczone w danym roku	3	5	6	11
dzieci przebywające w niezawodowej rodzinie zastępczej, w tym:	3	10	13	17
umieszczone w danym roku	-	6	3	3
dzieci przebywające w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w tym:	30	29	40	43
umieszczone w danym roku	11	11	16	11
dzieci przebywające w rodzinnym domu dziecka, w tym:	8	-	9	-
umieszczone w danym roku	1	-	2	-
dzieci, które powróciły z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych	6	6	11	11

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na bieżąco prowadzą rozeznanie w środowiskach objętych wsparciem. Szczególnym nadzorem obejmowane są rodziny z dziećmi. Środowiska wskazane, jako zagrożone przemocą oraz demoralizacją nieletnich, pracownicy socjalni w asyście funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji

w Świdnicy monitorują dodatkowo w ramach popołudniowych wizyt patronażowych, realizowanych w godzinach od 15.30 do 17.00, od poniedziałku do czwartku.

Tabela nr 4. Rodziny objęte wsparciem pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

wsparcie rodzin	2016	2017	2018	2019
rodziny monitorowane w zakresie sytuacji zdrowotnej dzieci, w tym:	41	51	55	85
liczba dzieci w rodzinach	77	108	131	167
rodziny uwikłane w problemy uzależnień, w tym:	265	280	286	444
ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową	120	113	131	234
rodziny z dziećmi ze środowisk zagrożonych uzależnieniami, objętych monitorowaniem i motywowanych do podjęcia terapii przez rodziców	62	74	66	66
rodziny niepełne	196	187	167	168
rodziny z zadłużeniem czynszowym	389	367	323	321
rodziny korzystające z żywności w ramach Banku Żywności, w tym	833	792	757	695
liczba dzieci w rodzinach	514	366	394	327
rodziny objęte patronażem popołudniowym	87	34	43	44
zrealizowane godziny wizyt patronażowych	200	504	299,5	315
sporządzone powiadomienia do Sądu o potrzebie objęcia rodziny nadzorem kuratorskim z powodu zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych	47	56	46	36

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Wśród rodzin objętych wsparciem pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej widoczny jest znaczny wzrost liczby rodzin uwikłanych w problemy uzależnień, w tym także ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową. W badanym okresie systematycznie zmniejszała się liczba sporządzanych powiadomień do Sądu o potrzebie objęcia rodziny nadzorem kuratorskim z powodu zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych.

W celu zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wypłaca również świadczenia pieniężne przyznawane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Głównym kryterium uprawniającym do korzystania ze świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód netto, w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się, który nie może przekroczyć kwoty 674 zł. Gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł. Niezależnie od wysokości dochodu, przyznawane są jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka, zasiłek pielęgnacyjny przeznaczony dla niepełnosprawnych dzieci do 16. roku życia, osób dorosłych niepełnosprawnych w stopniu znacznym lub umiarkowanym, jeśli niepełnosprawność powstała do ukończenia 21. roku życia i osób, które ukończyły 75 lat, świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem

o niepełnosprawności przy spełnieniu wskazań wynikających z ustawy oraz świadczenie rodzicielskie, przysługujące rodzicom, którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego, czyli studentom, osobom bezrobotnym lub pracującym na umowach cywilno-prawnych.

Tabela nr 5. Świadczenia wypłacane przez Dział Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych

forma świadczenia	liczba osób			
	2016	2017	2018	2019
zasiłek rodzinny	1.782	1.919	1.962	1.751
dodatek z tytułu urodzenia dziecka	124	133	131	110
dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	43	49	64	37
dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	139	141	152	134
dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	251	276	318	275
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	177	184	228	201
dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1.260	1.343	1.396	1.442
dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	13	10	11	11
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	392	370	317	291
zasiłek pielęgnacyjny	1.101	1.091	1.164	1.140
świadczenie pielęgnacyjne	160	176	209	212
specjalny zasiłek opiekuńczy	12	17	19	13
zasiłek dla opiekuna	30	19	11	8
świadczenie rodzicielskie	85	105	97	85
stypendium szkolne	495	495	463	403
zasiłek szkolny	65	64	54	44
świadczenie z funduszu alimentacyjnego	509	473	424	378

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w 2016 r. wprowadzono nowe świadczenie adresowane do rodzin wychowujących dzieci. Założeniem programu Rodzina 500+ jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Do 30 czerwca 2019 r. świadczenie pieniężne w wysokości 500 zł przysługiwało na drugie i kolejne dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia, niezależnie od dochodu. Wsparcie na pierwsze dziecko przysługiwało po spełnieniu kryterium dochodowego 800 zł netto miesięcznie na osobę w rodzinie lub 1.200 zł netto na osobę w rodzinie, której członkiem jest dziecko niepełnosprawne. Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w Programie Rodzina 500+, od 1 lipca 2019 r. świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

Tabela nr 6. Świadczenie wychowawcze

rodzaj działania	2016	2017	2018	2019
liczba rodzin objętych świadczeniem	2.939	3.459	3.240	5.566
liczba dzieci, na które przyznano świadczenie	4.168	4.783	4.503	8.211

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W 2018 r. rząd ustanowił program Dobry Start, na podstawie którego rodziny otrzymują raz w roku 300 zł na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie stanowi jednorazowe wsparcie dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Przysługuje bez względu na dochód rodziny, dzieciom uczącym się w szkole, do ukończenia przez nie 20. roku życia, a w przypadku dzieci niepełnosprawnych, do ukończenia przez nie 24. roku życia.

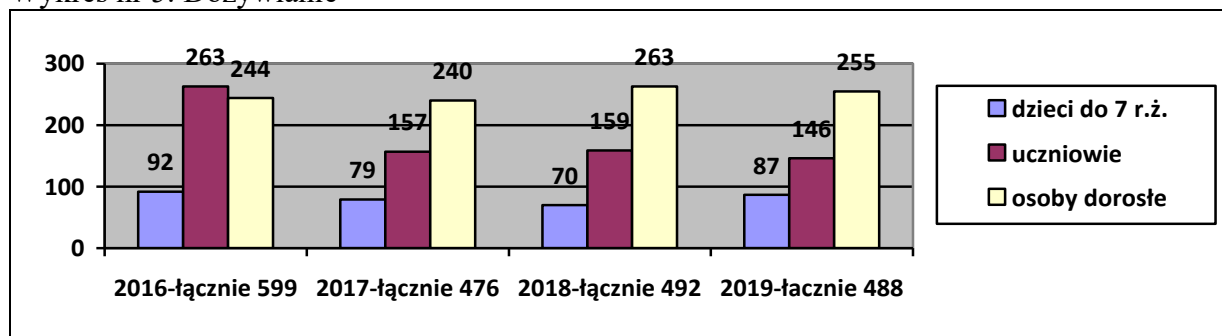
Tabela nr 7. Świadczenie dobry start

rodzaj działania	2018	2019
liczba rodzin objętych świadczeniem	3.913	4.002
liczba dzieci, na które przyznano świadczenie	5.194	5.307

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Wszystkie dzieci objęte wychowaniem i edukacją, od żłobka do szkoły ponadpodstawowej, z rodzin, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej, mają możliwość korzystania z dwudaniowych ciepłych posiłków w ramach programów rządowych, do 2018 r. „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i od 2019 r. „Posiłek w szkole i w domu”.

Wykres nr 5. Dożywianie

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W przypadku dzieci spożywających posiłki w szkołach, szczególny nacisk kładzie się na to, by dzieci spożywały je na terenie placówki. Przyjęto zasadę, że rodzice nie pobierają posiłków na wynos, poza wyjątkowymi sytuacjami. Daje to pewność, że pomoc w postaci dożywiania jest realizowana zgodnie z przeznaczeniem. Pracownicy socjalni i pedagodzy szkolni podejmują działania w celu objęcia dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, w szczególności z rodzin wieloprotblemowych. Spośród ogółu korzystających z posiłków około 50% stanowią dzieci i uczniowie.

Świdnickie rodziny wielodzietne, w których skład wchodzi jeden lub dwoje opiekunów oraz troje lub więcej dzieci, od 2014 r. mogą zostać objęte programem polityki prorodzinnej pod nazwą Świdnicka Karta Dużej Rodziny, który został przyjęty uchwałą nr XXXIII/381/13 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 29 listopada 2013 r. W ramach programu wprowadzone zostały

zniżkowe i promocyjne opłaty dla rodzin wielodzietnych za korzystanie z dóbr kultury, sportu i rozrywki, usługi publiczne oraz preferencyjne oferty pozostałych partnerów – samorządowych jednostek organizacyjnych i firm prowadzących działalność gospodarczą, którzy wyrazili chęć przystąpienia do programu. Na dzień 31 grudnia 2019 r. liczba partnerów programu Świdnicka Karta Dużej Rodziny wynosiła 99 podmiotów.

Osobami uprawnionymi do korzystania z programu są członkowie rodzin wielodzietnych, w skład których wchodzi jeden lub dwoje opiekunów oraz troje lub więcej dzieci, do 18. roku życia, lub w przypadku dzieci uczących się do 25. roku życia. Od początku realizacji programu przystąpiło do niego 496 świdnickich rodzin. W 2019 r. wydano łącznie 1.077 kart, 220 rodzinom, w tym 389 dla rodziców/opiekunów i 688 dla dzieci.

Na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, świdnickie rodziny wielodzietne korzystają również z programu ogólnopolskiego. Do programu przystąpiło ponad 5.800 firm i instytucji z całej Polski, realizujących ofertę w ponad 23.500 lokalizacjach. Karty wydano łącznie 434 świdnickim rodzinom, dla 2.175 osób w tych rodzinach, w tym 799 rodzicom/opiekunom i 1.376 dzieciom.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”, określoną w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. Zostaje ona wszczęta przez przedstawiciela jednej ze służb: policji, pomocy społecznej, oświaty, komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia, który wypełnia formularz „Niebieska Karta-A”, stanowiący podstawę do wszczęcia procedury.

Tabela nr 8. Prowadzone i zakończone procedury „Niebieskie Karty”

procedury	2016	2017	2018	2019
prowadzone w danym roku, w tym:	285	251	214	201
założone w danym roku	191	160	145	132
zakończone w danym roku, w tym:	187	190	154	132
z powodu ustania przemy	151	178	134	110
z powodu bezzasadność procedury	36	12	20	22
sporządzone powiadomienia do sądu rodzinnego/ organów ścigania	65	79	58	61

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W stosunku do rodzin, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy w rodzinie, pracę z rodziną prowadzą grupy robocze Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Grupę roboczą powołuje indywidualnie dla każdej procedury Przewodniczący Zespołu i przekazuje jej członkom w ciągu trzech dni „Niebieską Kartę-A”. W skład grupy wchodzi m.in. pracownik socjalny, dzielnicowy, kurator, asystent rodziny, pedagog szkolny, zależnie od sytuacji rodziny. Na przykład powoływany jest przedstawiciel placówki oświatowej, gdy w rodzinie są dzieci, przedstawiciel komisji do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych, gdy w rodzinie występuje problem alkoholowy, przedstawiciel sądu, gdy w rodzinie jest ustanowiony kurator.

Około połowy rodzin objętych w Świdnicy procedurą „Niebieskie Karty” stanowią rodziny, w których wychowują się dzieci i młodzież do 18. roku życia.

Tabela nr 9. Liczba rodzin z dziećmi, w których wszczęto procedurę w danym roku

rodziny, w których wszczęto procedurę	2016	2017	2018	2019
łącznie rodziny	191	160	145	132
rodziny z dziećmi do 18 r.ż.	95	80	69	68
łącznie dzieci do 18 r.ż. w rodzinach	159	130	124	124

źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świdnicy

W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie najważniejsze jest przerwanie przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa ofierze. Osobie, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej przemocą domową, uniemożliwiająca przebywanie ze sprawcą przemocy pod wspólnym dachem w miejscu dotychczasowego zamieszkania, zapewnia się bezpieczne schronienie w całodobowym ośrodku wsparcia, w celu ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie. Są to miejsca tymczasowego, nieodpłatnego pobytu, w których w razie konieczności udzielana jest pomoc w uzyskaniu opieki medycznej, wyżywienie, pomoc materialna.

Tabela nr 10. Liczba osób, którym zapewniono schronienie

placówka	2016	2017	2018	2019
Hostel Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”	11	19	14	11
Mieszkanie chronione przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej PCPR	2	8	10	12
łącznie	13	27	24	23

źródło: Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy

III. Zasoby instytucjonalne

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z aktywnym udziałem, przy uwzględnieniu zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zapewnia się wsparcie polegające w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Do instytucji i organizacji realizujących zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz innych, pełniących funkcje wspierające, które realizować będą zadania wynikające z Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2023 należą:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- placówki oświatowe,
- Urząd Miejski w Świdnicy, Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- organizacje pozarządowe, w tym prowadzące placówki wsparcia dziennego dla dzieci, zapewniające schronienie dla ofiar przemocy w rodzinie oraz zapewniające nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne,
- Poradnia Leczenia Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Świdnicy,
- Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie zadań w obszarze wspierania rodzin, w szczególności przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, koncentruje swoje działania na budowaniu skutecznego systemu wsparcia rodziny. Poza wsparciem finansowym, prowadzi działania profilaktyczne, w oparciu o wypracowywane metody pracy z rodziną i wprowadzanie różnorodnych form pomocy środowiskowej. Zakłada się interdyscyplinarne zaangażowanie różnych instytucji w działania na rzecz świdnickich rodzin. W tym celu stale doskonalone są standardy pracy i zasady współpracy ze służbami społecznymi na co dzień mającymi kontakt z dzieckiem i jego rodziną oraz zajmującymi się wspieraniem rodziny.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mają zapewnione wsparcie i pomoc asystenta rodziny, którego zadaniem jest prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy z rodziną. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych jest 7 asystentów rodziny, w łącznym wymiarze 5,5 etatów.

W celu zapewnienia wsparcia specjalistycznego rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz uwikłanym w problemy uzależnień i przemocy domowej, realizowane jest nieodpłatne poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne.

Wspieranie rodziny realizowane jest również poprzez zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk ubogich, dysfunkcyjnych, z rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania, miejsc w placówkach wsparcia dziennego. Zadanie realizują na zlecenie Gminy Miasta Świdnicy organizacje pozarządowe, na zasadach określonych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W celu wspierania rodziców i wychowawców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi i młodzieżą, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje działania edukacyjne dla rodziców, ukierunkowane na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli. Zleca realizację warsztatów pn. „Szkoła dla rodziców i wychowawców”. Uczą one otwartej, konstruktywnej komunikacji w rodzinie i poza nią, relacji opartych na wzajemnym szacunku i współpracy, służących tworzeniu środowiska najbardziej wspierającego naturalny rozwój dziecka. Zajęcia prowadzone są w oparciu o program i standardy Szkoły dla Rodziców i Wychowawców Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie, przez dwie osoby posiadające certyfikat realizatora programu wydany przez ORE, uprawniający do prowadzenia I, II i III części programu.

IV. Cele i zadania programu

Adresatami Programu są rodziny z dziećmi, mieszkające na terenie Świdnicy, w szczególności wymagające wsparcia z powodu przeżywanych trudności, będących wynikiem

niskich kompetencji rodziców/opiekunów w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych, także rodziny, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej oraz w których wychowuje się dziecko z niepełnosprawnością, lub ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Często u podłoża niewydolności rodzin leżą uzależnienia, przemoc, przestępczość, demoralizacja i niedostosowanie społeczne. Powyższe problemy zaburzają funkcjonowanie dzieci, prowadzą do niezaspokajania ich potrzeb rozwojowych. Są przyczyną niepowodzeń szkolnych dzieci oraz ich izolacji z grupy rówieśniczej. Dobrze funkcjonująca rodzina jest naturalnym środowiskiem dla rozwoju dziecka, dlatego należy wspierać te środowiska, które nie posiadają wystarczających kompetencji, aby stworzyć dzieciom bezpieczny dom.

Główne obszary, zidentyfikowane w części diagnostycznej Programu, jako wymagające zintensyfikowania działań w ramach planowanych zadań:

- średnio ponad 24% spośród rodzin korzystających z pomocy finansowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiły rodziny korzystające ze wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- 19% w grupie osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, stanowiły osoby wychowujące co najmniej 1 dziecko do 6. roku życia, w tym średnio około 86,4% stanowiły kobiety,
- obserwowany jest wzrost liczby dzieci, w tym również z rodzin objętych asystenturą, przebywających w pieczy zastępczej,
- wzrasta liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę z powodu braku współpracy ze strony rodziny,
- wzrasta liczba rodzin uwikłanych w problemy uzależnień, w tym także ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową,
- maleje liczba dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego.

Celem głównym Programu jest **budowanie skutecznego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji**. Osiągnięcie celu głównego Programu możliwe będzie poprzez realizację przewidzianych w nim zadań.

Zadanie 1. Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu i wzmocnieniu rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	
działania	wskaźniki osiągnięcia założonych celów
1) opracowanie i aktualizowanie diagnozy sytuacji rodzin przeżywających trudności	<ul style="list-style-type: none"> - opracowane diagnozy - liczba rodzin i dzieci w rodzinach objętych monitoringiem sytuacji zdrowotnej - liczba rodzin uwikłanych w problem przemocy, uzależnienia - liczba rodzin z nadzorem kuratorskim - liczba godzin i rodzin objętych popołudniowymi wizytami patronażowymi - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - liczba kobiet w ciąży powikłanej, pozostających w rozeznaniu MOPS
2) objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny przez Sąd - liczba rodzin/osób objętych wsparciem asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem” - liczba dzieci w rodzinach, objętych wsparciem asystenta rodziny

	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin i liczba dzieci z tych rodzin, umieszczonych w pieczy zastępczej - liczba rodzin i liczba dzieci z tych rodzin, które powróciły z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej - liczba rodzin, które zakończyły współpracę z asystentem rodziny, z podziałem na przyczyny zakończenia współpracy - średni czas pracy asystenta z rodziną - liczba zatrudnionych asystentów rodziny - liczba posiedzeń zespołów ds. okresowej oceny sytuacji rodziny objętej wsparciem asystenta rodziny
3) objęcie rodzin wsparciem rodziny wspierającej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin wspierających - liczba rodzin korzystających ze wsparcia rodziny wspierającej - liczba dzieci w rodzinach korzystających ze wsparcia rodziny wspierającej
4) objęcie rodzin specjalistycznym wsparciem socjalnym, psychologicznym, terapeutycznym i prawnym	<ul style="list-style-type: none"> - miejsca udzielania poradnictwa specjalistycznego - liczba godzin/osób/konsultacji udzielonych przez specjalistów - prowadzone grupy wsparcia - liczba spotkań/godzin i osób uczestniczących w grupach wsparcia
5) działania edukacyjne, rozwijające i podnoszące kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców/opiekunów	<ul style="list-style-type: none"> - opracowane i upowszechnione materiały informacyjne i edukacyjne - programy podnoszące umiejętności wychowawcze rodziców/opiekunów - liczba uczestników programów podnoszących umiejętności wychowawcze - liczba osób korzystających z poradnictwa w zakresie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych
6) aktywizacja społeczna i integracja środowiskowa rodzin	<ul style="list-style-type: none"> - formy działań aktywizujących - liczba osób i rodzin objętych działaniami aktywizującymi - liczba osób objętych kontraktem socjalnym
Zadanie 2. Zapewnienie rodzinom warunków do uzyskania stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego	
działania	wskaźniki osiągnięcia założonych celów
1) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i rodzin	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin/osób w rodzinach korzystających z form pomocy finansowej - liczba rodzin objętych świadczeniami Działu Świadczeń Rodzinnych i Alimentacyjnych MOPS w Świdnicy - liczba rodzin/osób w rodzinach korzystających z pomocy rzeczowej (m.in. bank żywności, akcje charytatywne)
2) aktywizacja zawodowa dorosłych członków rodziny	<ul style="list-style-type: none"> - realizowane programy i projekty aktywizujące zawodowo - liczba uczestników i osób, które ukończyły projekty - liczba osób, które zmotywowano do rejestracji w PUP
3) zapewnienie rodzinom zagrożonym eksmisją dostępu do lokali socjalnych/komunalnych	<ul style="list-style-type: none"> - opracowane lokalne uregulowania prawne umożliwiające pomoc rodzinom zagrożonym eksmisją w uzyskaniu mieszkania - liczba mieszkań socjalnych/komunalnych przyznanych rodzinom zagrożonym eksmisją - liczba rodzin i osób w tych rodzinach, które otrzymały lokal mieszkalny z zasobów Miasta

<p>4) zapewnienie pomocy specjalistycznej rodzinom dotkniętym uzależnieniami i przemocą w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” - liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie, w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - liczba wniosków o objęcie leczeniem skierowanych przez pracowników socjalnych do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach korzystających ze schronienia w związku z przemocą w rodzinie - liczba osób korzystających z programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób współuzależnionych oraz dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie - liczba osób, które ukończyły program terapeutyczny - liczba uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób uzależnionych oraz dla sprawców przemocy w rodzinie - liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny oraz psychologiczno-terapeutyczny - funkcjonujące grupy terapeutyczne i grupy wsparcia - liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup terapeutycznych i grup wsparcia - liczba osób, zobowiązanych do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia - liczba osób, którym wydano zakaz zbliżania się do osoby i jego bezpośredniego otoczenia
<p>Zadanie 3. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży</p>	
<p>działania</p>	<p>wskaźniki osiągnięcia założonych celów</p>
<p>1) realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zrealizowane programy profilaktyczno-edukacyjne na rzecz dzieci i młodzieży - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach profilaktyczno-edukacyjnych - formy i liczba przekazanych materiałów edukacyjno-informacyjnych
<p>2) organizowanie miejsc opieki i wychowania dla dzieci</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba placówek wsparcia dziennego i miejsc w tych placówkach - liczba dzieci uczęszczających do placówki wsparcia dziennego - liczba dzieci objętych socjoterapią
<p>3) zapewnienie nieodpłatnych form wypoczynku dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaje form wypoczynku dla dzieci i młodzieży - liczba dzieci korzystających z organizowanych form wypoczynku
<p>4) zapewnienie dzieciom i młodzieży wsparcia specjalistycznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dostępne poradnictwo specjalistyczne dla dzieci i młodzieży - liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem specjalistycznym
<p>5) wsparcie materialne i rzeczowe dzieci</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci i młodzieży otrzymującej stypendia i zasiłki szkolne - kwota wypłaconych świadczeń - liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem rzeczowym i rodzaj udzielonego wsparcia

6) dożywianie dzieci	- liczba dzieci objętych dożywianiem w żłobku, przedszkolu i szkole - liczba dzieci objętych dożywianiem w placówce wsparcia dziennego
Zadanie 4. Zapewnienie i doskonalenie systemu zasobów ludzkich, organizacyjnych i finansowych służących budowaniu i utrzymaniu systemu wspierania rodziny	
działania	wskaźniki osiągnięcia założonych celów
1) wypracowanie procedur pracy interdyscyplinarnej na rzecz rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych	- liczba spotkań zespołu zadaniowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej ds. rodziny - liczba i opis wypracowanych procedur postępowania wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji - opracowane materiały instruktażowe, zalecenia i procedury - liczba posiedzeń zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej przy PCPR
2) zapewnienie warunków do podnoszenia kwalifikacji osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny	- szkolenia, konferencje i inne działania doskonalące umiejętności osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny - liczba uczestników szkoleń, konferencji i innych działań doskonalących umiejętności osób zaangażowanych w pracę na rzecz rodziny - liczba i rodzaj przekazanych materiałów edukacyjnych
3) zapewnienie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	- liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w danym roku - wysokość środków finansowych przeznaczonych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej - liczba adoptowanych dzieci
4) podnoszenie świadomości społecznej w zakresie roli rodziny, jako naturalnego środowiska wychowawczego oraz z zakresu systemu wspierania rodziny	- ogólnopolskie i lokalne kampanie społeczne - opracowane i dystrybuowane plakaty, ulotki, poradniki i inne materiały informacyjne - liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy - działania edukacyjne i psychologiczno-pedagogiczne realizowane w placówkach oświatowych

V. Harmonogram realizacji działań

Działania przewidziane w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2023 realizowane będą przez cały okres trwania Programu. Procedury związane z udzieleniem zamówień publicznych i przeprowadzeniem otwartych konkursów ofert na zlecenie realizacji zadań organizacjom pozarządowym oraz zawarcie umów z realizatorami w innym terminie.

VI. Finansowanie Programu

Finansowanie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2023 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Miasta Świdnicy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

VII. Monitorowanie Programu

Koordynatorem realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2021-2023 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Monitorowanie odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów uczestniczących w realizacji zadań, która gromadzona będzie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Po przeanalizowaniu danych oraz wypracowaniu wniosków, sprawozdania z realizacji Programu składane będą do Prezydenta Miasta Świdnicy, który przedkładać je będzie Radzie Miejskiej w Świdnicy, do 31 marca każdego roku.

*Prezydent Miasta
Beata Moskal-Słaniewska*

*Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Świdnicy
Violetta Kalin*